11. Uluslararası Dil, Edebiyat ve Kültür Araştırmaları Kongresi

المؤتمر الدولي الحادي عشر للغات والدراسات الثقافية

11th International Language, Literature and Culture Research Congress

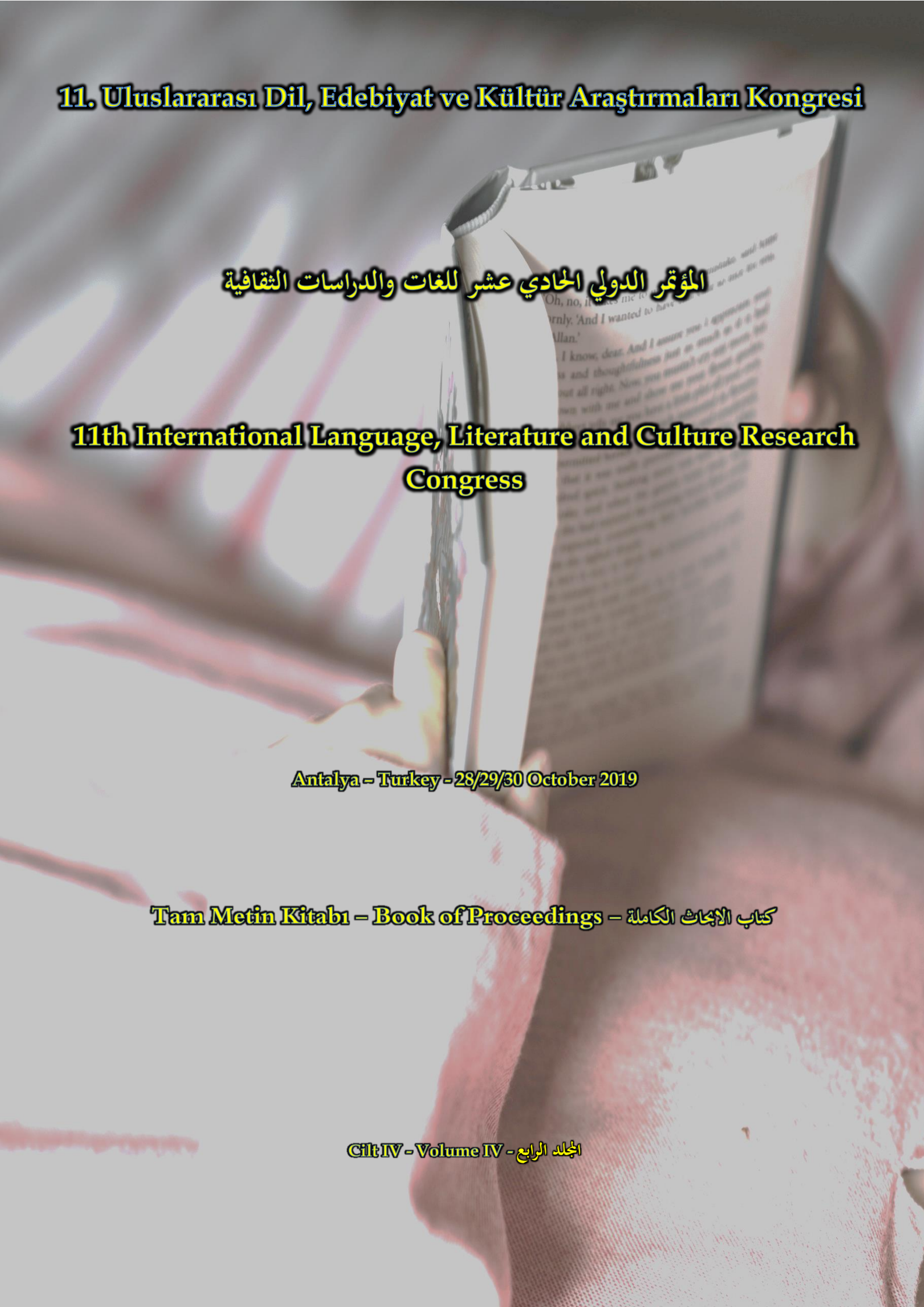

Antalya – Turkey - 28/29/30 October 2019

Tam Metin Kitabı – Book of Proceedings – كتاب الابحاث الكاملة

Cilt IV - Volume IV - المجلد الرابع

11. Uluslararası Dil, Edebiyat ve Kültür Araştırmaları Kongresi Tam Metinleri

كتاب الابحاث الكاملة للمؤتمر الدولي الحادي عشر للغات والدراسات الثقافية

Book of Proceedings of 11th International Language, Literature and Culture Research Congress

Editors: Asad LAYEK – Sami BASKIN

RİZE

2019

ISBN :978-605-80245-8-8

Basım Tarihi: 15 Aralık 2019

Eserin Adı

11. UluslararasıDil, Edebiyat ve Kültür Araştırmaları Kongresi Tam Metinleri

Editörler: Asad LAYEK – Sami BASKIN

Kapak Fotoğrafı: Photo by Annie Spratt on Unsplas

Yayınevi: Saybilder

Kütüphane Kartı

1. Dil, Kültür ve Edebiyat Araştırmaları,

2. Kongre,

3. Kongre tam metinleri

Müracaat

Saybilder - Yeni Pazar Mah. Ali Okumuş Cad. Mevlana Sitesi A Blok ÇAYELİ / RİZE

TÜRKİYE

Kurullar

Düzenleme Kurulu Başkanı - رئيس لجنة التنظيم

Doç. Dr. Sami Baskın – Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi

Düzenleme Kurulu - لجنة التنظيم

Prof. Dr. Mohsin Ali Hussein Albo-Hilal - University of Basrah (Irak)
Dr. Asad Layek - Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi (Türkiye)
Dr. Dounia Bakel - Ibn Khaldoun University (Cezayir)
Dr. Moustafa Ahmed Qunbor - Ministry of Education and Higher Education (Katar)
Dr. Muhammed Avşar - Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi (Türkiye)
Dr. Sakina Zouagi - Badji Mokhtar University (Cezayir)
Dr. Samir Hajj - Oranim Academic College and Teaching (Filistin)

Bilim ve Danışma Kurulu - اللجنة العلمية

Prof. Dr. Abdulhalim Aydın - Fırat Üniversitesi
Prof. Dr. Adem İşcan - Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi
Prof. Dr. Alev Sinar Uğurlu - Uludağ Üniversitesi
Prof. Dr. Ali Akar - Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi
Prof. Dr. Ali Duymaz - Balıkesir Üniversitesi
Prof. Dr. Ali Güzelyüz - İstanbul Üniversitesi
Prof. Dr. Ali İhsan Kolcu - Giresun Üniversitesi
Prof. Dr. Ali Şükrü Çoruk - Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi
Prof. Dr. Ali Temizel - Selçuk Üniversitesi
Prof. Dr. Ali Tilbe - Namık Kemal Üniversitesi
Prof. Dr. Arsun Uras Yılmaz - İstanbul Üniversitesi
Prof. Dr. Ayşe İlker - Celal Bayar Üniversitesi
Prof. Dr. Ayten Er - Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi
Prof. Dr. Bahir Selçuk - Fırat Üniversitesi
Prof. Dr. Beyhan Kesik - Giresun Üniversitesi
Prof. Dr. Bilgehan Atsız Gökdağ - Kırıkkale Üniversitesi
Prof. Dr. Çetin Pekacar - Gazi Üniversitesi
Prof. Dr. Damla Demirözü - İstanbul Üniversitesi
Prof. Dr. Emine Yılmaz - Hacettepe Üniversitesi
Prof. Dr. Engin Yılmaz - Sakarya Üniversitesi
Prof. Dr. Erdoğan Altınkaynak - Ardahan Üniversitesi
Prof. Dr. Erdoğan Boz - Eskişehir Osmangazi Üniversitesi
Prof. Dr. Eyüp Sarıtaş - İstanbul Üniversitesi
Prof. Dr. Fatma Gülay Mirzaoğlu - Hacettepe University
Prof. Dr. Fatma Sabiha Kutlar Oğuz - Hacettepe Üniversitesi
Prof. Dr. Fazıl Gökçek - Ege Üniversitesi
Prof. Dr. Filiz Kılıç - Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi
Prof. Dr. Firengiz Paşayeva Yunus - Kafkas Üniversitesi
Prof. Dr. Gencay Zavotçu - Kocaeli Üniversitesi
Prof. Dr. Gülmira Kuruoğlu - Dokuz Eylül Üniversitesi
Prof. Dr. Gülsen Baş Terzioğlu - Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi
Prof. Dr. Gürer Gülsevin - Türk Dil Kurumu
Prof. Dr. Hanife Dilek Batislam - Çukurova Üniversitesi
Prof. Dr. Hanife Yasemin Mumcu - İzmir Kâtip Çelebi Üniversitesi
Prof. Dr. Hasan Boynukara - Tekirdağ Namık Kemal Üniversitesi
Prof. Dr. Hikmet Koraş - Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi
Prof. Dr. Hüseyin Baydemir - Atatürk Üniversitesi
Prof. Dr. Hüseyin Mevsim - Ankara Üniversitesi
Prof. Dr. İbrahim Tüzer - Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi
Prof. Dr. İlhami Sığırcı - Kırıkkale Üniversitesi
Prof. Dr. İhsan Safi - Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi

Prof. Dr. İlyas Öztürk - Sakarya Üniversitesi
Prof. Dr. İrfan Albayrak - Ankara Üniversitesi
Prof. Dr. İsmail Doğan - Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi
Prof. Dr. İsmail İşcen - Mersin Üniversitesi
Prof. Dr. İsrafil Babacan - Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi
Prof. Dr. Kazım Köktekin - Atatürk Üniversitesi
Prof. Dr. Kerime Üstünova - Uludağ Üniversitesi
Prof. Dr. Kubilay Aktulum - Hacettepe Üniversitesi
Prof. Dr. M.Ertan Gökmen - Ankara Üniversitesi
Prof. Dr. Makbule Sabziyeva - Anadolu Üniversitesi
Prof. Dr. Medine Sivri - Eskişehir Osmangazi Üniversitesi
Prof. Dr. Mehmet Fatih Köksal - Amasya Üniversitesi
Prof. Dr. Mehmet Hakkı Suçin - Gazi Üniversitesi
Prof. Dr. Mehmet Naci Önal - Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi
Prof. Dr. Melik Bülbül - Atatürk Üniversitesi
Prof. Dr. Metin Ekici - Ege Üniversitesi
Prof. Dr. Metin Özarslan - Hacettepe Üniversitesi
Prof. Dr. Mine Yazıcı - İstanbul Üniversitesi
Prof. Dr. Muharrem Tosun - Sakarya Üniversitesi
Prof. Dr. Mustafa Özsarı - Balıkesir Üniversitesi
Prof. Dr. Mustafa Sever - Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi
Prof. Dr. Mustafa Toker - Selçuk Üniversitesi
Prof. Dr. Mustafa Volkan Coşkun - Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi
Prof. Dr. Muxabbat Qurbonova - Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi
Prof. Dr. Nadir İlhan - Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi
Prof. Dr. Naile Hacızade - Selçuk Üniversitesi
Prof. Dr. Nazan Tutaş - Ankara Üniversitesi
Prof. Dr. Nazım Elmas - Giresun Üniversitesi
Prof. Dr. Nazım Hikmet Polat - Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi
Prof. Dr. Nebi Özdemir - Hacettepe Üniversitesi
Prof. Dr. Nesrin Karaca - Bursa Uludağ Üniversitesi
Prof. Dr. Nurullah Çetin - Ankara Üniversitesi
Prof. Dr. Osman Horata - Hacettepe Üniversitesi
Prof. Dr. Özlem Fedai - İstanbul Medeniyet Üniversitesi
Prof. Dr. Recep Akay - Sakarya Üniversitesi
Prof. Dr. S. Dilek Yalçın Çelik - Hacettepe Üniversitesi
Prof. Dr. Salahaddin Bekki - Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi
Prof. Dr. Sebahattin Bayram - Ankara Üniversitesi
Prof. Dr. Sedat Adıgüzel - Atatürk Üniversitesi
Prof. Dr. Selahittin Tolkun - Anadolu Üniversitesi
Prof. Dr. Selma Baş - Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi
Prof. Dr. Semra Tunç - Selçuk Üniversitesi
Prof. Dr. Sevin Arslan - Çağ Üniversitesi
Prof. Dr. Sevinç Üçgül - Erciyes Üniversitesi
Prof. Dr. Seyfullah Korkmaz - Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi
Prof. Dr. Ülkü Eliuz - Karadeniz Teknik Üniversitesi
Prof. Dr. Vefa Nalbant - Pamukkale Üniversitesi
Prof. Dr. Yakup Karasoy - Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi
Prof. Dr. Yasemin Arıkan - Ankara Üniversitesi
Prof. Dr. Yılmaz Daşcıoğlu - Sakarya Üniversitesi
Prof. Dr. Yusuf Tepeli - Akdeniz Üniversitesi
Prof. Dr. Yüksel Kaştan - Akdeniz Üniversitesi
Prof. Dr. Yüksel Topaloğlu - Trakya Üniversitesi
Prof. Dr. Zeki Kaymaz - Ege Üniversitesi
Doç. Dr. Ümit Yıldız - Akdeniz Üniversitesi
Dr. Ayla Baş - Samsun Ondokuz Mayıs Üniversitesi
Dr. Mustafa Demirci - Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi
Dr. Souad Guessar - Tahri Mohamed Üniversitesi (Cezayir)

Sekreterya - Adile Çakıcı

İÇİNDEKİLER

Ön Söz ii

Ressam Joan Miro'nun Heykelleri Üzerine Değerlendirmeler 1

Kırgız Kültüründeki Münüşkörlük Geleneğinin Ressam Vereshchagin'in Fırçasından Yansıması 12

Modern Sanatta Yeni Denemeler Ve Herbert Gahr'ın Metal Çalışmaları 21

Rodrigo'nun Neoklasik Döneminde 16. Ve 17. Yüzyıl Şiirlerinin İncelenmesi 29

19. Yüzyıl Fransız Edebiyatından Sembolizm Akımının Müzikteki Etkileri 40

Osmanlı Tıbbında Tıbbi Bitki Olarak Zencefil Ve Kullanımı 49

Arslantaş (Bozkır/Konya) Köyü Ağzından *Derleme Sözlüğü*'ne Katkılar 55

Doğu Stilinin Moda Tasarımındaki Yansımaları 67

تاريخ وأسلوب لغة حرّان العربية 76

Sosyokültürel Faktörler Olarak Müzik Ve Din: *Handbells* Topluluğu Örneği 85

Bu Gün (<Bu Kün) Ve Yarın Sözcüklerinin Kavramlaşması Üzerine 91

Ortaokul 6. Sınıf Türkçe Ders Kitaplarındaki Metinlerde Ayrılma Hali Ekinin (+Dan) İşlev Ve Görev Bakımından İncelenmesi 105

Resim Sanatında Görsel Algı Ve Düşüncenin İmgesi 119

Öğretmen Adaylarının Konuşma Kaygıları İle Duygusal Zekâ Düzeyleri Arasındaki İlişki 123

Türkçe Öğretmeni Adaylarının Dinleme, Konuşma, Okuma Ve Yazma Becerilerine İlişkin Öz Yeterlikleri İle Bu Yeterlikler Arasındaki İlişki 130

Yusuf Has Hacib'in Nitelikli Okur Arayışı 138

الوان العربية 145

التخطيط اللغوي في الجزائر بين الواقع و الآفاق 155

Kazak Aytışlarında Eğitim Konusu 164

Kültürel Mirasın Aktarılmasında Müzelerdeki İnteraktif Etkinliklerin Önemi: "Batman Müzesi Örneği" 173

Kur'ân, Kitâb Ve Mushaf: Semantik Bir İnceleme 188

Klasik Arap Dili Fonetiğinin Parametreleri 193

Annemarie Schimmel'in Mevlânâ Özelinde Mûsikî Ve Semâ'a Dair Değerlendirmeleri…199

ÖN SÖZ

Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi ve Hitit Üniversitesinin akademik desteğiyle Saygın Bilim Derneğinin organize ettiği 11. Dil, Edebiyat ve Kültür Araştırmaları Kongresi, 28-30 Ekim 2019 tarihlerinde Antalya'da gerçekleşti. Üç gün süren bu etkinliğin ilk günü Türk Tasavvuf Müziğinin önemli seslerinden Doç. Dr. Fatih Koca, Doç. Dr. Alper Akdeniz, Dr. Öğretim Üyesi Mustafa Demirci ve Dr. Öğretim Üyesi Serbülent Arpa'nın açılış konseri ve davetli konuşmacıların örnek akademik sunumları ile başladı. Sonra, programda yer alan diğer sunumlarla devam edildi. Açılış programında ve davetli konuşmacıların sunumlarında simultane çeviri hizmeti sunuldu. Böylece sunumların daha etkin biçimde dinlenmesi ve yaygın etkinin sağlanması amaçlanmıştır.

11. Dil, Edebiyat ve Kültür Araştırmaları Kongresinde davetli konuşmacılar şu sunumları gerçekleştirdi:

Prof. Dr. Hind BILAL	**War Beneficiary: Filthy Trade in Brecht's Mother Courage**	**University of Kufa**	**Irak**
Prof. Dr. Mohammad Alrady	اللغة والهوية في منظومة القيم في الرؤية الإستراتيجية للتربية والتكوين بالمغرب	**Mohammed V University**	**Fas**
Prof. Dr. Lakhdar Roubhi	ضرورة التجديد في علمي الصرف والنحو خدمة للغة العربية	**University Mohamed Boudiaf - M'sila**	**Cezayir**
Prof. Dr. Muhamad Misbah Aljundii	نظام الحكم في الفكر الاسلامي	**Elmergib Üniversitesi**	**Libya**
Dr. Fatiha Biştavi	التعمير ورهان تثمين الهوية الثقافية للمدن المغربية	**Sidi Mohamed Ben Abdellah Üniversitesi**	**Fas**
Prof. Dr. Halima Ahmed Mohamed Amayreh	رؤى لسانية في تعليم العربية للناطقين بغيرها – أسلوب الرجاء بـ" عسى أنموذجا	**Al-Balqa` Applied University**	**Ürdün**

11. Dil, Edebiyat ve Kültür Araştırmaları Kongresinde 206 sunum gerçekleştirildi. Bu sunumların 40'ı Türkçe sunuldu. Geriye kalan 166 tebliğ ise 11 farklı ülkeden katılan yabancı bilim insanları tarafından sunuldu. Arapça, İngilizce, Fransızca dillerinde sunumlar yapıldığında Türkçeye simultane çeviri yoluyla aktarımları sağlandı. Bilim insanlarının üç gün süren sunumları 4 cilt halinde yayımlandı. Dileyen araştırmacılar bu metinleri kongrenin internet sitesinden indirip okuyabilir ve onlardan istifade edebilirler.

Diğer kongrelerde görüşmek dileğiyle…

Doç. Dr. Sami Baskın – Düzenleme Kurulu Başkanı

SOSYOKÜLTÜREL FAKTÖRLER OLARAK MÜZİK VE DİN: *HANDBELLS* TOPLULUĞU ÖRNEĞİ

Arş. Gör. Selin Karancı - Doç. Lilian Maria Tonella Tüzün

Anadolu Üniversitesi - syilmazkaya@anadolu.edu.t lmtuzun@anadolu.edu.tr

ÖZET

El çanı geniş bir aile olan vurmalı çalgılara ait bir enstrümandır. Kilise çanı formundan esinlenilerek, el çanı formunda dizayn edilmiş olup, günümüzde *Handbell Ensembles* olarak adlandırılan topluluklarda halen kullanılmaktadır. İlk *Handbell* topluluğu 1847 yılında İngiltere'de kurulmuş, daha sonra Amerika'da ve sonrasında Avrupa ülkelerinde yaygınlaşmıştır. Bu enstrümanın, dini bir sembolden ortaya çıkması ve Avrupa kültürünün bir ürünü olarak doğması sebebiyle, günümüz de ağırlıklı olarak *Handbell* topluluklarının kiliselerde yaygınlaştığı görülmektedir. Bazı görüşler; Handbell müziği ile yapılan ibadetlerin, daha çağdaş bir kültürü yansıttığı, zihni ve ruhu besleyerek insanların inançlarını harekete geçirdiği yönündedir. Bu tanımlama doğrultusunda; dini bir bağlamda üretilen müzik, sosyokültürel bir bağlamda yorumlanabilir. Böylelikle müzik, süregelen sosyal yaşamın ve kültürün uyumlu bir unsuru olarak toplumsal yaşamda ki önemini korumaya devam etmektedir.

Bu çalışma; Avrupa'da 17.yüzyıl'da ortaya çıkan *Handbell* topluluğuna dayanmakta olup; kültürün önemli bir öğesi olan din olgusunun, çalgı müziği üzerinde ki etkisini ve yüzyıllardan beri hala devam eden din-müzik etkileşimini incelemektedir.

Anahtar Kelimeler: *Handbell* Topluluğu, Kültürel araştırmalar, El çanı, Vurmalı Çalgılar, Kilise çanı.

MUSİC AND RELİGİON AS SOCİOCULTURALFACTORS: AN EXAMPLE OF THE HANDBELLS COMMUNİTY

Abstract

The bell is a percussion instrument that has an extended family. One of its members is designed in the shape of the church bell to be held by the hand, and is especially used today in communities called the *Handbell*. The first *Handbell* community was created in 1847 in England, then established in the United States, and eventually spread throughout Europe. Since this instrument was born of a religious symbol and a product of European culture, one sees the spread of Handbell communities within the churches. According to opinions, worship with handbell music reflects a more contemporary form of cult, feeding the mind and soul and mobilizing people's beliefs. From this description, music produced within a religious field can be interpreted in a sociocultural context. Thus, music continues to maintain its importance in social life as a harmonious element of ongoing social life and culture.

This study is based on the Handbell community which emerged in Europe in the 17th century and examines the effect of the phenomenon of religion, which is an important

element of culture, on instrument music and the interaction of religion and music, which has been continuing for centuries.

Keywords: Handbell Ensembles, Cultural research, Handbell, Percussion instruments, Churchbell.

GİRİŞ

Sosyokültürel Çerçevede Din ve Müzik

Sosyokültürel faktörler, (din, dil, değerler, normlar, teknoloji ve sanat vb.) bir toplumun kimliğini oluşturan en temel unsurlardır. Toplumlar hakkında edinmek istediğimiz bilgiye, ancak bu kodlar sayesinde ulaşabilir veya fikir yürütebiliriz. *Marx*'a göre toplum; bir organizmadan ziyade, karmaşık bir düzenlemedir ve toplumun sahip olduğu alt yapı, diğer parçaların varoluşlarını belirlemektedir (AÜ, 2017, s. 192). Bu çerçeve de bakıldığında her unsur, sosyolojik bir bakış açısıyla birbiriyle bağıntılı ele alındığı takdirde, daha zengin ve anlamlı bir bütünlük kazanmaktadır.

Din, toplumların veya kişilerin kutsal olarak kabul ettikleri olgulara, atfettikleri manevi anlamlar doğrultusunda ortaya çıkan inanç ve gelenek sistemleridir. Kültürel unsurlar arasında önemli bir yere sahip olan din, toplumları ve insanı yönlendiren başlıca dinamiklerin belki de en başında gelmektedir. İnsan, ilkel zamanlardan itibaren, zaman içerisinde inançlarını farklı anlatım şekillerine başvurarak ifadelendirmeye çalışmış, bunun için yeni yollar aramıştır. İbadetlerini gerçekleştirirken kutsal olanla arasında ki bağı daha da derinleştirmeye ve içselleştirmeye ihtiyaç duymuştur. Bu noktada derinleşmenin mucizevi bir yolu olan müzik olgusu devreye girmiş ve ritüellerin ayrılmaz bir parçası haline gelmiştir. Eski çağlarda bağımsız bir sanat olmayan müzik, hep dinî inançlarla kaynaşmış bir hâldeydi. Dünyadaki tüm medeniyetler de müzik başlangıçta din ile birlikteydi (Göher, 2015, s. 310). Böylece her din, toplum veya toplulukların kültürel birikimleri doğrultusunda, müzikle olan birlikteliğine, birbirinden farklı anlamlar ve özgün ifadeler katmıştır. Antropolog Kaemmer'ın da ifade ettiği gibi; müzik, insanların ona yüklediği anlam ve kullanılış şekilleri bakımından sosyokültürel dizge içerisinde, daha çok ifade kültüründe karşılık bulur ancak maddi ve toplumsal yönleriyle de ilgili olduğu yadsınamaz bir gerçektir (Kaemmer, 1993'den aktaran Kaya, 2017, s. 28)

Müziğin ritüel bağlamda sembolleşmesi

Toplumları oluşturan insan, varoluşundan bu yana, semboller veya çeşitli kavramlar yoluyla kendisini ifade etme ihtiyacı duymuştur. Sembolleri, düşünce ve duyguların somutlaştırılmış hali olarak da ifade edebiliriz. İnsanlık tarihi boyunca derin anlamlar taşıyan semboller, kimi zaman - değişime uğrayarak dahi olsa da - günümüze kadar varlıklarını sürdürmüş veya yitirmişlerdir. Bir toplumun ortak zihni olarak ifade edilen kültür, kültürel semboller ile sunumunu ve aktarımını gerçekleştirmektedir. Her kültür kendi kültürel sembolleri aracılığı ile farklı deneyimlerin ve algıların aktarılmasını ve yaratılmasını sağlamaktadır (Eğinli ve Kardelen, 2018, s. 71).

Kültürün önemli bir yapı taşı olan müzik öğesinin, ilk olarak toplumsal yaşama nasıl ve ne zaman dâhil olduğuyla ilgili birçok görüş öne sürülmüştür. Bu görüşler arasından en yaygın olanlarından biri de müziğin, ilkel tapınma yoluyla ortaya çıktığı görüşüdür. Dini ritüeller de genellikle, tarihin en eski çalgılarından biri olduğu düşünülen davulun ayinlere dâhil olduğu görülmektedir. Örneğin; eski bir din olan Şamanizm'de dini törenler davul eşliğinde yapılır, davul sesinin tanrı ile insan arasında iletişim sağladığına inanılırdı. Aynı zamanda bu inanca göre, ruhlarla bağlantı kurduğu ve kötü ruhları kovduğu inancı hakimdi.

Görsel 1. *Şaman davulu*

Budizm geleneklerinde ise ayinler, halktan uzakta kurulan manastırlarda, davul ve zil eşliğinde söylenilen ilahilerden oluşmuştur. Böylece, bir çok dini ritüel gerçekleştirilirken kullanılan enstrümanlar, derinleşmenin ilahi bir yolu olarak görülmüş, zaman içerisinde kültürleri özgünlük anlamında birbirinden ayıran sembolik kavramlar haline getirmiştir.

İlkel zamanlardan bu yana, dünya genelinde dinlere bakıldığında dinlerde müziğin önemli bir role sahip olduğunu söylemek mümkündür. İlk örneklerinin, ilahiler eşliğinde okunan dini sözlü müzikler olduğu bilinmektedir. Örneğin; ilk Hıristiyanlar, müziğin tanrısal bir gücün yankısı olduğuna inanıyorlardı. Bu inanç daha sonraları da sürdü ve Hıristiyan inancının ilk yıllarından başlayarak müzik etkili bir anlatım aracı oldu. Müzik sözün taşıyıcısı olarak kullanıldı. Melodi dinsel metnin aydınlatılmasına yardımcı oldu (Sarı, 2016, s. 6).

Müzik, pek çok dinin asli bir unsuru olmakla birlikte aynı zamanda birçok dinsel gelenek açısından da olumsuz bir olgu olarak görülmüştür. Bazen aynı dinsel gelenek içerisinde de farklı tutumların geliştirildiği görülmektedir (Batuk, 2013, s. 47). Örneğin; Hıristiyan gelenek tarihin de bir dönem, bazı din adamları tarafından, çalgı ve müziğin kiliseye girmesi reddedildiği bilinmektedir. Daha sonra çalgıların kilise de kullanılmasından yana ve ona karşı olanlar arasında çıkan uzun ve şiddetli uyuşmazlıklardan sonra 7. yy. da Org, kiliseye kabul edilmiştir (Selanik, 2010, s. 55). Böylece kiliseye 7. yy. dan itibaren çalgıların dahil edilmesiyle, çalgı müziğiyle birlikte yapılan ibadetlerin birleştirici gücünden yararlanılmıştır.

Çan

Geniş bir aile olan vurmalı çalgılara ait bir enstrümandır. Çanın, Neolitik Çin tarihinde Yangshao kültürüne kadar uzandığı ve arkeolojik bulgularda MÖ 3000'li yıllarda ilk örneklerinin bulunduğu bilinmektedir.

Köklü bir tarihi olan çan sembolünün, kiliseler de çalınması geçmişten gelen uzun ve görkemli bir Hıristiyan kültürü geleneğidir. Çanların çalınması yerel ibadet ortamında birçok çeşitli ayinler için kullanılmıştır. Ortaçağda kutsal çanların, kötü ruhların sebep olduğuna inanılan gök gürültüsü ve şimşekleri bertaraf ettiği, ölüm çanlarının ise ölünün başında bekleyen, bedeni ele geçirmek isteyen kötü ruhları kovduğu inancı hâkim olmuştur (Paradowski, 2009, s. 1).

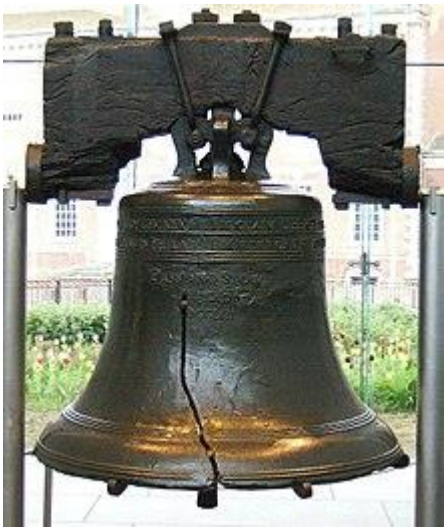

Görsel 2. *Kilise Çanı Görünümü (Liberty Bell/ Philadelphia)*

El çanı (Handbell)

Tarihteki el çanı örnekleri**,** genellikle pirinç veya bronz olmak üzere, bazen bakır, kil, porselen, cam, ahşap veya diğer sert malzemelerden yapılmıştır. Sabitlenmiş bir sap veya deri kayışlardan kavranarak, içinde ki tokmağın sallanmasıyla ses elde edilir. İlk el çanları muhtemelen dövülmüş bakırdandı, ancak bronz çağından beri çoğu metal çanlar kullanılmamıştır (http-1). Tarihsel kayıtlar, ilk ayarlanabilir modern el çanlarının, Robert ve William Cor tarafından İngiltere'de, 1696-1724 yılları arasında geliştirildiğini göstermektedir (http-2). Modern el çanlarının ebatları küçüldükçe ince sesleri, büyüdükçe kalın sesleri vermektedir.

Günümüz de kiliselerde sembolleşen çan formundan esinlenilerek el çanı formunda tasarlanmış olup, ağırlıklı olarak kiliseler de oluşturulan *Handbell Ensembles* olarak adlandırılan müzik toplulukların da kullanılmaktadır.

Görsel 3. *Modern Handbell (El Çanı)*

Handbell Müziği

1847 yılında, P.T Barnum tarafından bir grup İngiliz Handbell müzisyeni gösteri için Amerika'ya getirilmiş ve Handbell müziği ilk olarak Amerika'da bu gösteri ile tanıtıldığı düşünülmektedir (Ivey, 1995'den aktaran Guebert, 2014, s. 4). Handbell topluluklarının, bu dönemden sonra Amerika'da ve sonrasında Avrupa ülkelerinde yaygınlaştığı bilinmektedir.

Bu çalgının, dini bir sembolden ortaya çıkması ve Hıristiyan kültürünün bir ürünü olarak doğması itibariyle, günümüz de ağırlıklı olarak kiliselerde mevcut olduğu görülmektedir. Bunun yanı sıra, Avrupa genelinde kilise haricinde Handbell müziği yapan birçok topluluk mevcuttur. Bu topluluklar, Handbell toplulukları için uyarlanmış popüler veya klasik eserler seslendirmektedir. Kilise bünyesinde oluşturulan müzik toplulukları ise, Handbell çalgıları eşliğinde ilahiler seslendirmekte ve yapılan ibadetlere zenginlik kattığı düşüncesiyle ritüellere dâhil edilmektedir. Bazı görüşler; Handbell müziği ile yapılan ibadetlerin, daha çağdaş bir ibadet türünü yansıttığı, zihni ve ruhu besleyerek insanların inançlarını harekete geçirdiği yönündedir.

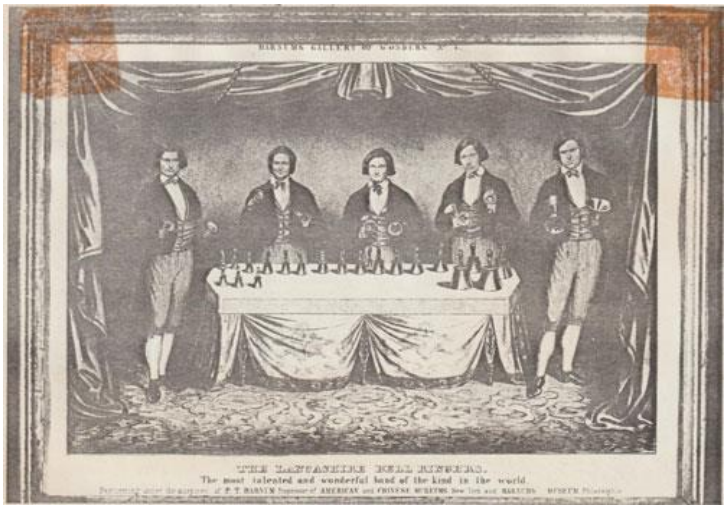

Görsel 4 : *The Lancashire Bell Ringers 1847 (American and Chinese Museums - New York and New York and Barnums Museums/ Philadelphia)*

Görsel 5. *Amerika'da Modern Handbell Topluluğu*

(Sonos Handbell Ensembles)

SONUÇ

Ritüellere eşlik eden müzik aletleri, kültürel tarih içerisinde derinleşmenin ve ifadelendirmenin bir yolu olarak görülmüştür. Din ve müzik olguları arasında ki aktarım ve etkileşim günümüzde de varlığını sürdürmektedir.

Handbell**,** kilise kültürüyle özdeşleşmiş bir çalgı olan çan sembolünden esinlenilerek tasarlanmış ve süreç içerisinde değişerek pratik bir forma ulaşmıştır.

Kültürel ve dinsel bir sembol kavram olan Handbell enstrümanının, zaman içerisinde geçirdiği değişimle, vurmalı çalgılar alanına alternatif bir çalgı olarak dahil olduğu görülmektedir.

KAYNAKÇA

Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi Yayınları. (2017). *Sosyal Bilimlerde Temel Kavramlar* (7.baskı). Eskişehir

Batuk, C. (2013). Din ve Müzik: Dinler Tarihi Bağlamında Din- Müzik İlişkisine Genel Bir Bakış Denemesi, *Ondokuz Mayıs Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi,* Sayı 35. https://dergipark.org.tr/tr/pub/omuifd/issue/20286/215316 (Erişim tarihi: 24.09.2019)

Eğinli, T,A. ve Nazlı, K,A. (2018). Kültürün Koruyucu Gücü: Kültürel Semboller, *Ege Üniversitesi İletişim Fakültesi Medya İletişim Araştırmaları Dergisi,* sayı 2. https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/464403 (Erişim Tarihi: 25.10.2019)

Göher, F,M. (2015). Müziğin Toplumsal İşlevi Müzik, Siyaset, Din ve Ekonomi, *AYK.*

Gueberry, M. A. (2014). *The modern handbell ensembles as on asset to new music; expanding opportunies in Extended Technique,* California State University, Bob Cole Conservatory of Music - Master Thesis

Kaya, O. (2017). Bir Sanal Etnografi Çalışması: Cajon, *E.Ü. Devlet Türk Müziği Kons. Dergisi* (11). https://docplayer.biz.tr/109327105-Bir-sanal-etnografi-calismasi-cajon.html (Erişim Tarihi: 25.10.2019)

Paradowski , J. (2009). Ring and Rejoice! The Use of Handbells in Worship, *ALCM Milwaukee,* https://alcm.org/wp-content/uploads/2012/06/JohnPadarowski-ALCMBellsinWorshipClassNotes.pdf

Sarı, E. (2016). *Müzik Tarihi*, Antalya: Nokta E-Book Yayınevi

Selanik, C. (2010). *Müzik Sanatının Tarihsel Serüveni*, Ankara: Doruk Yayıncılık

WEB ADRESLERİ

http- 1 https://www.britannica.com/art/handbell

http- 2 https://perpetualee.wordpress.com/handbell-in-education/introduction-of-the-handbell-family/

GÖRSEL KAYNAKLARI

Görsel 1. Şaman davulu https://fractalenlightenment.com/24365/spirituality/shamanism-and-the-transformative-power-of-drum-meditation/attachment/sacred-shamanic-drum (Erişim tarihi:15.10.2019)

Görsel 2. Kilise Çanı Görünümü https://tr.wikipedia.org/wiki/Liberty_Bell (Erişim tarihi:15.10.2019)

Görsel 3. Handbell https://st-agatha.org/ways-to-serve/liturgical-musicians/handbells/ (Erişim tarihi:15.10.2019)

Görsel 4. The Lancashire Bell Ringers (1847) http://www.nw.hrgb.org.uk/index.php/component/content/featured (Erişim tarihi: 25 .11.2019)

Görsel 5. Amerika'da Modern Handbell Topluluğu (Sonos Handbell Ensembles) https://www.agcshenvalley.org/recent-events-blog/sonos-handbell-ensemble-jmu-forbes-center (Erişim tarihi:15.10.2019)